

Je galerie doma? A mohla by ven?

Vítáme vás u dalšího dílu občastníku Galerie města Pardubic. Hledáme způsoby, jak překonat mýty o současném umění, které zajisté není jen pro vyvolené. Galerii nechápeme pouze jako výstavní prostor mezi stěnami, ale jako místo pro setkávání, dialog, sdílení. Najdete galerii na uli-

ci? V textu? Můžete ji slyšet? Nenosíte si také jednu v hlavě? Umění a vzdělávání jdou spolu ruku v ruce, jsou si vzájemnou oporou, jeden druhému základními kameny. Další téma, které vám přinášíme, je proto zcela logicky zaměřené na vztah umění a vzdělávání.

Eva Jebavá: Sním o základní škole, ve které se učí hlavně výtvarná výchova

ROZHOVOR | vedla Šárka Zahálková

Eva Jebavá je dlouholetou pedagožkou výtvarného oboru Základní umělecké školy Pardubice – Polabiny. Mezi jejími absolventy najdeme dnes již dospělé praktikující umělce a umělkyně, ale také lékaře, úředníky, ekonomy – zkrátka osoby mnoha lidských profesí. Jak sama ze své zkušenosti říká, výtvarná výchova pro ně byla cestou k tomu, jak pracovat s fantazií a tvůrčími nápady, které jsou důležité pro jakékoliv povolání. S Evou Jebavou jsme se setkaly v příjemném, nenuceném rozhovoru, v němž Eva Jebavá vzpomínala na své pedagogické začátky, hovořila o inspiracích a svém velkém vzoru v podobě výtvarnice a pedagožky Vlasty Zahradníkové, nebo i tom, že všechny předměty mají průsečík ve výtvarné výchově.

* * * * *

Víte, já jsem odjakživa chtěla být učitelka. Bylo mi jedno, čeho. Už v první třídě jsem doma v obývacím pokoji kolem stolu posazovala medvědy a panenky a s nimi svého mladšího bratra. Našila jsem jim sešity, dala jsem jim tužky a vyučovala je. Jediný bratr musel pracovat sám, za ostatní jsem (pochopitelně) psala já. To byly takové první začátky. Bavilo mě vymýšlet nejrůznější aktivity pro nejrůznější děti, vedla jsem například skautskou dru-

žinu. Ale pořád jsem nevěděla, co bych měla učit. Na gymnáziu jsem se od jedné spolužačky dozvěděla, že v Polabinách existuje základní, tehdy ještě lidová škola umění, a tak jsem se do ní hned v prvním ročníku přihlásila. Díky úžasné paní Vlastě Zahradníkové se mi otevřely nevídané obzory. Pak už jsem vůbec neváhala a šla studovat výtvarnou výchovu – do Olomouce na Filozofickou fakultu Univerzity Palackého.

Na paní Zahradníkovou vzpomíná řada lidí – co bylo podle vás základem jejího přístupu?

Ten kultivovaný projev, to noblesní jednání! Smysl pro legraci. Sečtělост. Vedla nás k tomu, abychom nad tím, co nám nabídla, přemýšleli, poradili si s tím. Poskytla nám prostor a čas, abychom se věcmi zabývali a dovedli je ke zdárnému konci.

A cítíte ten její odkaz u vás na ZUŠ pořád? Nikde jinde jsem se nesetkala s tím, že by tolik lidí – generací absolventů – na svého pedagoga tak vzpomínalo. Mám pocit, že se kolem vaší pardubické školy točí jistá pozitivní aura.

Já myslím (a přeju si to), že duch Vlasty Zahradníkové a zakladatelů školy u nás pořád je. Všichni, kteří na výtvarce učíme, jsme jejími žáky (až na jednu čestnou výjimku, ale ta je momentálně na mateřské dovolené), popř. žákyně její žákyně. Jsme z jedné lůžky.

Přijde mi bezvadné, jak jste říkala, že je důležité řemeslo i svoboda a vedení k přemýšlení o tom, co dělám a proč.

Proto je důležité vymyslet téma a získat děti pro ně. To je zásadní věc. Také záleží na skladbě každé dětské skupiny: některá se pro něco nadchne a za pár let bys s jinou téma ráda zopakovala, a nejde to. Tvořivé učení je neustálé dobrodružství.

Nedávno jste mi vyprávěla, jak jste si během pandemické situace s dětmi místo online výuky posílali psaníčka...

Zpočátku jsem si nevěděla rady s online výukou, a tak jsem hledala cestičky, jak s dětmi udržet kontakt. Když jsem později viděla, jak mají děti zablokovaná záda ze sezení u počítačů, tak jsem si řekla, že online výuku „dotáhnu“ svým stylem. Starším žákům jsem zadávala úkoly emailem. Malým dětem jsem dodávala úkoly v obálkách. V každé z obálek vždy měly zhruba čtyři úkoly na měsíc – zalepené a očíslované. Rodičům jsem pak napsala instrukce, že si děti ve středu tu a tu rozdělají obálku číslo to a to, úkol vypracují. Aktuálně se věnujeme v rámci kosmických zadání např. želvuškám (ne želvičkám!). Nejdřív si děti otevřely zprávu s popisem tohoto úžasného živočicha a podle popisu ho měly vymyslet a nakreslit. Až poté si mohly rozdělat fotografii želvušky. Když mi pak na mobil přišla fotka z mikroskopu od holčičky ze 3. třídy se vzkazem: „Paní učitelko, už máme vlastní želvušku!“, tak jsem měla velikou radost.

To je hezký oslí můstek k tomu, že výtvarné vzdělávání není jen o umělecké činnosti, ale propojuje se krásně s vědou.

Mým snem (dovedla jsem o něm ovšem jen povídat) byla základní škola, ve které by byla hlavním předmětem výtvarná výchova. Prostřednictvím ní by se učily další předměty – jak přírodovědné, tak společenskovední. Všechny mají průsečík ve výtvarné výchově.

To je nádherná myšlenka.

Je tam fyzika, chemie, dějepis, literatura, přírodopis... Nepřišla jsem na žádnou oblast, která by ve výtvarné výchově nemohla být. Tělocvik, tanec, hudba, divadlo – všechno. Takovou bych já chtěla mít školu.

Co si myslíte, že je takovým „ubiječem“ představitosti (dá-li se to tedy vůbec popsát)?

Já si uvědomuju, že ona rukodělná činnost je lidem

vlastní a když někdo nemá příležitost si kreslit, malovat podle sebe nebo pod nějakým odbornějším vedením, tak stejně je v něm touha něco vytvářet. Třeba v družinách tak děti často sestavují věci z polotovarů a jsou určitě spokojené, že něco vyrábějí. Ale pak na nástěnce vidíš dvacet úplně stejných věcí. To si myslím, že ubíjí představitost. Ale zas rozvíjí zručnost, což je jistě také důležité.

To souvisí i s tím, co jste dříve říkala, že je pro Vás důležitý osobní přístup – že některé programy a plány se nedají opakovat ve stejných skupinách. Člověk reaguje jeden na druhého.

Uvědomuju si, že si musím dávat pozor na jednu věc. Dětem předhazuji nápady vycházející z toho, co mě zajímá. Mám o nich nějakou představu, ale děti je mohou chápat a ztvárnit úplně jinak. Proto se o všem bavíme, tvoříme formou diskuse. V tomhle ohledu mi distanční výuka hodně nevyhovovala. S dětmi se nevidíš a nemůžeš s nimi o práci hovořit. Ve skupině se žáci inspiroují i navzájem.

Pravidelně v rámci svého programu pracujete také s veřejným prostorem. Je to něco, co je mezi ZUŠkami běžné? Jak jste se k tomu vlastně dostali?

K zájmu o veřejný prostor jsme se dostali už s paní Zahradníkovou. Ona vychovala výborné architektky. My, její následovníci, se o to také snažíme. A musím říct, že v zájmu o veřejný prostor udělalo velkou práci uskupení Offcity, protože jejich besedy a akce, to je prostě něco úžasného. Zde „nasáváme“ všechny ty impulsy.

My veřejný prostor opravdu milujeme. Nejde jen o architekturu, ale i o setkávání a vše, co se v něm odehrává. Špatně se mi o tom teď mluví, protože jsme vlastně rok v této oblasti nic zásadnějšího nemohli dělat.

V minulosti jsme například spolupracovali s Odborem hlavního architekta, když tam působil náš absolvent Štěpán Vacík a Vojta Jirsa.

To je moc pěkné, že se k vám vaši odchovanci vrací – nejen jako učitelé.

To ano, to je velice příjemné a je jich hodně. Jsou to nejen architekti, výtvarníci, učitelé, ale samozřejmě i lékaři, ekonomové... Já doufám, že je všechny výtvarné umění (stejně jako další druhy umění) obohatí i v jejich běžném životě. Představitost, nápady, zaujetí a zodpovědnost jsou důležité pro jakékoli povolání.

Já bych se možná zeptala ještě na jednu otázku – takovou uzavírací. Existuje nějaké přání, co byste si přála, protože tohle všechno zní moc krásně, až pohádkově.

Přála bych si, aby vše nejen ve školství fungovalo, jak má. Taky si přeju všechno jenom to nejlepší pro školy našeho typu. A nejvíc si přeju, abychom si školy a života užívali ve zdraví a „normálně“.

A ještě na závěr bych s dovolením uvedla jeden citát. Jako motto ho měl jeden časopis. Jeho autorem má být Albert Einstein. Ten prý řekl, že fantazie je důležitější než vědomosti. Ráda sleduji v televizi

svého oblíbence Daniela Stacha a jeho pořad Hyde Park Civilizace a nadšeně poslouchám všechny ty úžasné teoretické fyziky a astronomy a doktory. Nerozumím jim sice, ale je mi jasné, že na počátku jejich objevů, které je dovedly často k Nobelovým cenám, musela být fantazie nesmírná.

Proč je výtvarná výchova důležitá i pro ty, kdo se v budoucnu chystají věnovat jiným oborům?

ANKETA

Veronika Cíhová, lektorka Východočeské galerie v Pardubicích. Jak řekl Paul Cézanne: „V umění je nejdůležitější být jiný, nikoliv nejlepší.“ A právě s tou originalitou a schopností nahlížet na problémy z jiných úhlů seznamují umělecká díla. Přijít s novým nápadem je k nezaplacení, a to naskrz všemi obory. Setkání nad uměleckým dílem umožňuje nahlédnout do různých způsobů myšlení, seznamuje s množstvím vyjadřovacích prostředků a formuje vkus. Skvělé je, že tyto zkušenosti lze uplatnit i v neuměleckých profesích či v osobním životě.

Lucie Podroužková, lektorka Východočeského muzea v Pardubicích. Jde o svobodu a její pěstování v nás. Svobodu fantazie, svobodu přemýšlení, svobodu v tvorbě, svobodu pojetí úkolu, svobodu zvolení si způsobu komunikace, svobodu názoru a jeho vyjádření skrze obraz a barvy. A nemyslím to jenom jako možnost se díky výtvarné výchově moci výtvarně vyjádřit ke všemu a o všem, ale hlavně si uvědomit tu sílu a zodpovědnost svobody. Ono to vlastně není zase tak jednoduché bez zábran něco vymyslet, aby člověk takzvaně „nepapouškoval“ jiný názor. To kouzlo hledání je však nádherné. Důležitost výtvarna je také v tom, že zkrátka jen slova někdy nestačí.

Nikola Březinová, lektorka Galerie města Pardubic. Od narození jsme obklopeni nespočetným množstvím vizuálních vjemů. Naše okolí v nás formuje a vytváří vnímání a citlivost. Výtvarná výchova je důležitá obecně pro každého, jelikož celá řada oborů se současným uměním úzce souvisí. V řadě oborů je vizuální znázornění zásadní a mnohdy i obrazově velmi zajímavé. Obrazový záznam ve většině oborů tvoří nezbytnou součást, ať už jde například o pohled do mikroskopu, hudební záznam, fotografii, video, kresbu či malbu.

ROZCVIČKA ↓

Vyjdi ven a otevři oči

ROZCVIČKA

Jak dobře to znáte před svým bydlištěm? Vyjďte-li ven, co první vás zaujme? Na co koukáte? Díváte se kolem sebe?

Vyjďte ven, před svůj dům, byt, pokoj, prostě tam, kde žijete. **Rozhlédněte se!** – dopředu – dozadu – doprava – doleva – nahoru – dolů. Váš pohled směřuje k zemi. Pozorně se dívejte – soustředte se!

Dost možná na zemi najdete kresbu, která by vás mohla zaujmout. Zkuste si vzpomenout, co všechno vás při tom koukání kolem nejvíce zaujalo. Pomalu si svoji vzpomínku začněte kreslit na zem. Můžete k tomu použít křidu, kamínek, kousek odloupnuté cihly nebo kreslete jen tak očima bez vizuálního záznamu.

Kolektiv autorů:

Nikola Březinová • Josef Čevora • Tereza Nováková • Valentýna Šatrová • Šárka Zahálková • Jan Bůhm.
Jakékoli podněty a zpětnou vazbu s radostí sbíráme na e-mailu: info@gmpardubice.cz

www.gmpardubice.cz

Děkujeme:

GAMPA +

=

centrum pro otevřenou kulturu

MINISTERSTVO KULTURY

Pardubice

